

„Polska w Unii Europejskiej”.

Opracowanie

dr Renata Zawistowska-nauczyciel doradca metodyczny ds. historii i wos
Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli Ośrodek w Krakowie

31-131 Kraków, ul. Garbarska 1

Tel.(+48)124229606

Tel. kom. 664346844

r.zawistowska@mcdn.edu.pl

www.mcdn.edu.pl

Droga Polska do Unii Europejskiej

- W 1989 r. Polska zawarła układ z Europejską Wspólnotą Gospodarczą o współpracy gospodarczej i handlowej. W czerwcu 1990 r. minister spraw zagranicznych Polski – Krzysztof Skubiszewski wystąpił z oficjalnym wnioskiem do wspólnot europejskich o rozpoczęcie rozmów w sprawie integracji w wyniku których w **grudniu 1991 r. podpisano układ o stowarzyszeniu** (określono w nim zasady współpracy politycznej i ekonomicznej pomiędzy stronami oraz zapisano, że ostatecznym celem Polski jest członkostwo w strukturach europejskich).
- W 1993 r. na szczycie Rady Europejskiej w Kopenhadze przedstawiciele państw UE wyrazili zgodę na rozszerzenie wspólnoty o państwa Europy Środkowo – Wschodniej. Opracowano tzw. **kryteria kopenhaskie**, zawierające m.in. stabilność instytucji demokratycznych i praworządność, przestrzeganie praw człowieka oraz poszanowanie mniejszości, sprawną gospodarkę rynkową, zdolność do przyjęcia obowiązków wynikających z członkostwa.
- **8 kwietnia 1994 r.** Polska złożyła oficjalny wniosek o przyjęcie do UE. W celu zrealizowania unijnych założeń w **1996 r.** polscy parlamentarzyści powołali **Komitet Integracji Europejskiej**, którego zadaniem było dostosowanie polskiego prawa do standardów europejskich.

Droga do UE...

- Pierwszym szefem Komitetu została **Danuta Hubner**. W 1997 r. rząd przyjął **Narodową Strategię Integracji**, w dokumencie tym określone zostały cele konieczne do zrealizowania w okresie przygotowawczym do członkostwa w obszarach ujętych w kryteriach kopenhaskich. W 1997 r. w celu przyjęcia nowych członków, politycy UE podpisali traktat amsterdamski, a w 2001 r. traktat nicejski, które miały przygotować UE na największe w historii rozszerzenie.
- Pod koniec 1997r. rozpoczęto negocjacje akcesyjne. Ze strony Polski prowadził je powołany przez rząd pełnomocnik ds. negocjacji o członkostwo PR w UE. Pierwszym pełnomocnikiem został Jan Kułakowski, a w 2001 r. zastąpił go na tym stanowisku Jan Truszczyński.
- Proces negocjacyjny podzielono na 5 etapów:
  - Etap I: porównanie prawa polskiego z prawem pierwotnym i wtórnym UE.
  - Etap II: opracowanie warunków negocjacyjnych.
  - Etap III: negocjacje właściwe. Uzgodniono wspólne stanowisko w 30 obszarach negocjacyjnych.

c.d.

- Etap IV: ustalenie treści traktatu akcesyjnego i jego podpisanie.
- Etap V: ratyfikacja traktatu akcesyjnego. Ze strony unijnej traktat ratyfikował Parlament Europejski oraz parlamenty krajów członkowskich, ze strony Polski – prezydent za zgodą obywateli wyrażoną w referendum.
- **Euroentuzjaści** uważali że członkostwo Polski w UE przyniesie dla niej awans cywilizacyjny Polski, zalety wspólnego rynku w rozwoju ekonomicznym kraju, możliwość korzystania z unijnych dotacji oraz szanse związane z otwarciem unijnych granic i rynku pracy. Popularne były hasła „powrotu do Europy”, wyrównania niesprawiedliwości spowodowanych powojennym podziałem Starego Kontynentu i zajęcia przez Polskę godnego miejsca wśród państw Europy.
- **Eurosceptycy** mówili o zagrożeniach jakie mogła nieść ze sobą akcesja: odwoływali się do uczuć religijnych Polaków, podkreślali niebezpieczeństwo ateizacji i zwycięstwa konsumpcjonizmu, utratę przez nasz kraj suwerenności i terytorialnej integralności, zatraceniem tożsamości i kultury, przejęcie polskich przedsiębiorstw przez obcy kapitał oraz wykup ziemi głównie przez Niemców.

Referendum akcesyjne.

- Odkbyło się w **dniach 7-8 czerwca 2003 r.** Za przystąpieniem Polski do UE opowiedziało się 77,5% głosujących. W lipcu 2003 r. prezydent Aleksander Kwaśniewski ratyfikował traktat akcesyjny. Od **1 maja 2004 r.** Polska oficjalnie stała się członkiem UE.
- Następstwa akcesji: spadek bezrobocia dzięki otwieraniu rynków pracy w państwach członkowskich i emigracji zarobkowej Polaków, poprawa poziomu życia, napływ środków finansowych do kraju połączone z inwestowaniem we własną działalność gospodarczą, większa tolerancja Polaków, odpływ z kraju wielu wykształconych i aktywnych jednostek, starzenie się społeczeństwa, obniżenie dochodów państwa z podatków, problemy rodzinne, możliwość studiowania na uczelniach europejskich, wymiana doświadczeń, umocnienie bezpieczeństwa Polski i jej pozycji na arenie międzynarodowej, konieczność ponownego negocjowania umów zgodnie z unijnymi wytycznymi z państwami spoza UE.

Europejski rynek wewnętrzny

- Oparty jest na 4 wolnościach:

- 1. swobodnego przepływu towarów: państwa UE połączone są unią celną co oznacza że zostały zniesione między nimi cła wewnętrzne i ustalono jednolitą stawkę celną na towary wyprodukowane w krajach trzecich.
- 2. swobodnego przepływu osób: obywatele UE mogą swobodnie przemieszczać się na jej obszarze, mają prawo do podejmowania pracy w każdym z państw członkowskich i równego traktowania w zakresie warunków zatrudnienia, mogą też osiedlać się i nabywać nieruchomości na obszarze UE.
- 3. swobodnego przepływu usług: obywatele UE mają prawo do zakładania działalności gospodarczej na własny rachunek, przedsiębiorstw, spółek, agencji oraz filii we wszystkich państwach członkowskich.
- 4. swobodnego przepływu kapitału: umożliwia dokonywanie transakcji finansowych, zakładanie rachunków i lokat bankowych we wszystkich krajach członkowskich, możliwość inwestowania środków finansowych na obszarze całej wspólnoty oraz transferu do kraju zysków osiągniętych za granicą.

Zasady przekraczania granic przez obywateli polskich.

- Swobodę poruszania się po obszarze UE umożliwia układ z Schengen, który Polska podpisała w grudniu 2007 r. Na obszarze tym nie obowiązuje kontrola na granicach wewnętrznych. W praktyce oznaczało to likwidację przejść granicznych dla obywateli UE oraz państw trzecich przebywających legalnie na terenie wspólnoty. Mogą oni przekraczać granice w każdym miejscu i o dowolnej porze, z pewnymi wyjątkami np.: granicy polsko – słowackiej w Tarach. Wzmoczone zostały natomiast kontrole na granicach zewnętrznych strefy. W sytuacjach wyjątkowych decydenci państw UE mają prawo przywrócić okresową kontrolę na granicach.
- Obywatelstwo unijne:
- Otrzymują je wszyscy obywatele państw należących do UE. Ma charakter dodatkowy co oznacza, że nie można być tylko obywatelem UE. Z
- Wiążą się z nim następujące uprawnienia: swoboda przebywania, przemieszczania się i osiedlania na terytorium UE, bierne i czynne prawo wyborcze w wyborach lokalnych i do Parlamentu Europejskiego w krajach zamieszkania, korzystanie z opieki dyplomatycznej i konsularnej każdego z państw członkowskich, kierowanie petycji do Parlamentu Europejskiego, składanie skarg do europejskiego rzecznika praw obywatelskich, wolny i równy dostęp do zatrudniania w służbach cywilnych UE.

Fundusze Europejskie.

- **Polska korzysta z następujących źródeł wsparcia:**
- Funduszy strukturalnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Gwarancji Rolnej i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Rybackiego.
- Zasady wydatkowania pieniędzy są określane w porozumieniu z członkami Komisji Europejskiej w specjalnych dokumentach – **programach operacyjnych**. W większości są one przeznaczone na rozwijanie innowacyjności, badania naukowe i edukację. Efektem wykorzystywania środków unijnych jest wzrost PKB.
- Środki pochodzące z funduszy strukturalnych są przeznaczone na: działania inwestycyjne, projekty badawczo – rozwojowe, szkolenia pracowników.
- Główną formą finansowania rolnictwa w UE są dopłaty bezpośrednie. W Polsce dopłatami bezpośrednimi zarządza **Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa**. Założenia wspólnej polityki rolnej UE dotyczą też rozwoju rolnictwa i leśnictwa. W Polsce obejmuje je **Program rozwoju obszarów wiejskich**. (PROW).

Wspieranie rolnictwa i wspomaganie organizacji pozarządowych.

- Środki rozdzielane w ramach PROW są przeznaczone na: modernizację gospodarstw rolnych, zwiększanie konkurencyjności przetwórstwa spożywczego i jakości żywności, rozwój przedsiębiorstw i tworzenie miejsc pracy na terenach wiejskich, podnoszenie kwalifikacji rolników, rozwijanie ekologicznych i zgodnych z ochroną środowiska metod gospodarowania, wspieranie działań na rzecz zachowania kultury i wiejskiego krajobrazu. Budżet PROW tworzą pieniądze Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i budżetu krajowego. Ich rozdysponowaniem zajmują się instytucje krajowe.
- Do obszarów działalności szczególnie wspieranych przez Komisję Europejską należą: prawa człowieka, pomoc humanitarna, budowanie demokracji i społeczeństwa obywatelskiego, współpraca na rzecz rozwoju, edukacja, ochrona środowiska. Bezpośrednio od UE **organizacje pozarządowe** mogą otrzymać: **dotacje na działanie** – po złożeniu wniosku ośrodki na realizację konkretnego projektu lub **dotacje operacyjne** – przyznawane na bezpośrednią działalność zgodną z celami UE.

Programy dla młodzieży.

- Instytucje unijne realizują wiele programów, które wspierają rozwój nowoczesnych metod kształcenia, a także umożliwiają młodym ludziom podjęcie studiów, czy odbycie praktyki zawodowej za granicą.
- Najważniejsze programy to: **Uczenie się przez całe życie, Erasmus, Comenius, Leonardo da Vinci, Młodzież w działaniu.**
- Erasmus: Program wymiany studentów i nauczycieli akademickich. Daje możliwość odbycia części studiów za granicą, a także zagranicznych praktyk w instytucjach badawczych lub przedsiębiorstwach.
- Comenius: skierowany jest do uczniów, nauczycieli oraz osób związanych z oświatą. Służy rozwijaniu wiedzy na temat różnorodności kultur i języków europejskich. W założeniach programowych znajdują się m.in.: tworzenie sieci szkół partnerskich, realizacja projektów oświatowych, wymiana uczniów i nauczycieli, praktyki, staże oraz szkolenia dla nauczycieli.
- Leonardo da Vinci: polega na wspieraniu działań w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego. Skierowany jest do uczniów i absolwentów szkół zawodowych, osób bezrobotnych, poszukujących pracy lub możliwości przekwalifikowania się.

Programy dla młodzieży c.d.

- Młodzież w działaniu: przeznaczony dla osób wieku od 13 do 30 lat. Pozwala na uzyskanie dofinansowania projektów realizowanych w czasie wolnym od nauki. Dotyczy osób, organizacji działających na rzecz młodzieży, które chcą rozwinąć swoją działalność, podnieść kwalifikacje lub nawiązać współpracę międzynarodową. W Polsce za jego realizację odpowiada Fundusz Rozwoju Systemu Edukacji.
- **Rozwój badań naukowych**: Dofinansowanie badań naukowych odbywa się w ramach tzw. **siódmego programu ramowego**. Głównym celem jest wzrost innowacyjności gospodarki europejskiej i zwiększenie jej konkurencyjności na rynkach światowych. W programie wyróżniono 5 bloków tematycznych: 1. *Współpraca*, 2. *Pomysły*, 3. *Ludzie*, 4. *Możliwości*, 5. *Badania jądrowe*.
- **Nauka za granicą**: W większości państw europejskich utworzono Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego, który wiązał się z ujednoczeniem szkolnictwa poprzez wprowadzenie tzw. systemu bolońskiego (trzystopniowy podział programu studiów wyższych, stosowanie punktów, wprowadzenie w całej Europie porównywalnych stopni i tytułów naukowych).

Europass

- **Europejski Paszport Umiejętności** – to pakiet dokumentów wprowadzonych, aby umożliwić przedstawienie kwalifikacji zawodowych w przejrzysty sposób na terenie UE i pozostałych państw Europy Zachodniej. Składa się z 5 dokumentów:
  - **CV** – formularz życiorysu zawodowego,
  - **Paszport językowy** – umożliwia samoocenę kompetencji językowych.
  - **Mobilność** – zawiera informacje na temat wiedzy i umiejętności nabytych podczas nauki, praktyk i staży w krajach europejskich.
  - **Suplement do dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe** – zawiera rozszerzone informacje o kwalifikacjach nabytych w czasie nauki.
  - **Suplement do dyplomu** – uzupełnienie dyplomu studiów wyższych o dane dotyczące poziomu, treści i statusu ukończonych studiów.
- **Literatura wykorzystana podczas pisania prezentacji:**
  - A. Domagała, *Integracja Polski z UE*, Warszawa 2011,
  - J.W. Tkaczyński, R. Willa M. Świstak, *Leksykon Funduszy Unii Europejskiej*, Warszawa 2009.
  - N. Nugent, *Unia Europejska: władza i polityka*, Kraków 2012.

